

SKATTEKISTEN STRYNØ

DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN 2024
SKATTEKISTEN STRYNØ

RAPPORTEN ER HENTET: 02-02-2024
LANGELAND KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
1.1	Læsevejledning	3
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	5
2	DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	6
2.1	Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	6
2.2	Pædagogisk læringsmiljø	8
2.3	Samarbejde med forældre om børns læring	9
2.4	Børn i udsatte positioner	9
2.5	Sammenhæng i overgange	10
3	ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	11
3.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	11
3.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	11
4	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	13
4.1	Alsidig personlig udvikling	13
4.2	Social udvikling	14
4.3	Kommunikation og sprog	15
4.4	Krop, sanser og bevægelse	16
4.5	Natur, udeliv og science	17
4.6	Kultur, æstetik og fællesskab	18
5	EVALUERINGSKULTUR	20
5.1	Evalueringskultur	20
5.2	Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	21
6	UDVIKLINGSPLANER	22

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

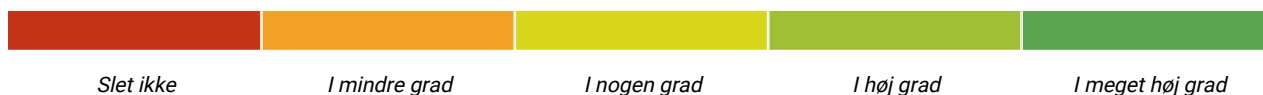
Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddets pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

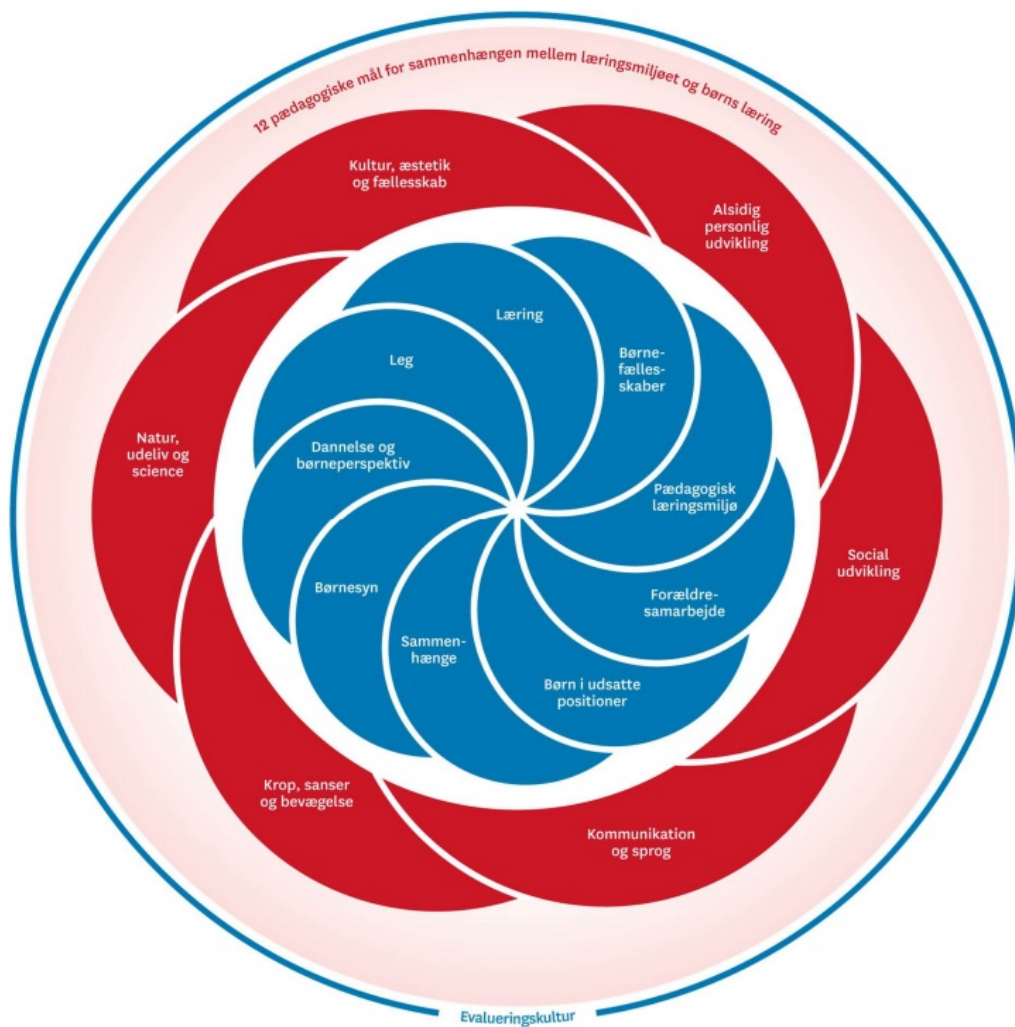
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Skattekosten er et integreret børnehus, der ligger på Strynø i Langeland Kommune. Skattekosten er øens eneste daginstitution og rummer både vuggestue, børnehave og fritidsordning til og med 3. klasse. Skattekosten er et lille sted med en mindre børnegruppe, hvor børnetallet svinger. I de sidste par år har vi haft 10-15 vuggestue- og børnehavebørn samt omkring 10 skolebørn i fritidsordningen. Skattekosten er en puljeinstitution med en aktiv forældrebestyrelse, der har det overordnede økonomiske og pædagogiske ansvar, mens lederen har ansvaret for den daglige drift og for at føre visionerne ud i praksis. Vi bestræber os på, at vores personale består af mindst 2 pædagoger (hvor lederen er den ene) samt to medhjælpere. Derudover tilpasser vi vores ansættelser, så vi så vidt muligt lever op til en normering på 1 voksen til 3 vuggestuebørn og 1 voksen til 4 - 6 børnehavebørn.

I Skattekosten banker vores hjerte for trygge og glade børn og vi arbejder for, at den røde trad i børnenes hverdagsliv træder tydeligt frem. Det kommer til udtryk i det tætte forældresamarbejde, inddragelse af lokalsamfundet og skolen samt det nærværende, trygge og omsorgsfulde miljø der opstår i det lille ø-fællesskab og dermed i Skattekosten. Institutionens lille børnegruppe gør, at børnene leger rigtig meget – og godt – på tværs af alder og køn. De lærer de voksne rigtig godt at kende, særligt dem der også bor på øen, fordi de møder dem i mange andre sammenhænge (f.eks. til fællesspisninger, hos købmanden, på færgen osv.).

Skattekosten er en institution med fokus på natur og udeliv. Vi har en stor og dejlig legeplads, og vi bruger derudover også øen meget til ture; f.eks. til et shelter, til havnen, til møllen, til Trylleskoven, til Eventyrhaven osv. Vi er ude hver dag året rundt.

Der er en tæt og naturlig relation til skolebørnene, som kommer i fritidsordning i Skattekosten hver eftermiddag. Små og store leger, og søskende kan forenes inden forældrene henter. Den tætte relation gælder også skolen, hvor mange fælles arrangementer foregår. En gang om ugen låner børnehaven og vuggestuen skolens sal, og her udfolder vi os motorisk og leger sanglege. Børnehaven er med i skolens frikvarter og leger og skaber relationer.

Vi er særligt optaget af og bestræber os på at understøtte børnenes selvhjulpenhed og det at mestre hverdages små og store udfordringer med gåpåmod og gejst ved f.eks. at lade børnene gå eller cykle selv, kravle op på højstolen, tage flyverdragten på og hælde op i egen kop. I særlige situationer har vi klapvogne og ladcykler vi kan benytte, og vi er altid parate til at støtte børnene inden for deres nærmeste udviklingszone.

Resten af lokalsamfundet er ofte involveret i det, der foregår i Skattekosten og inviteres bl.a. til den årlige Lygtefest i november måned, men bidrager også til Skattekostens virke, når vi f.eks. bliver inviteret til at samle æbler el.lign. i folks private haver, eller når børnene udstiller på det lokale kunstgalleri.

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn:

Børnesynet i Skattekosten bygger på en grundlæggende idé om, at hvert enkelt barn har sin egen personlighed, som skal værdsættes gennem at blive set, mødt, forstået, accepteret, anerkendt og respekteret. Det afspejles og understøttes af, at vi i personalegruppen sætter pris på hinandens forskelligheder og ser dem som en styrke, hvor alle bidrager med deres personlige præg. Vi ser barnets personlighed, når vi videreformidler praksisfortællinger enten på skrift eller som mundtlige overleveringer til hinanden. Vi møder barnets personlighed, når vi tilpasser den konkrete aktivitet til det enkelte barn, da vi tror på, at børn skal behandles forskelligt for at blive behandlet lige. Et eksempel på det kan være hviletid i børnehaven, hvor nogle har brug for ro ved f.eks. at høre en historie, mens andre kobler bedre af ved at grave i sandkassen. Vi forstår børnenes personligheder, når vi spejler deres følelser og sætter ord på dem: "Jeg tror, du synes, legen blev for vild, og derfor ville du ikke være med". Vi accepterer barnets personlighed, når vi lytter til barnets perspektiv, og vi anerkender barnet, når vi tager udgangspunkt i det konkrete barns perspektiv og interesser. Vi respekterer barnets personlighed når vi tilpasser vores praksis og rammer, så barnet kan indgå så uproblematisk som muligt i hverdagen. Et eksempel på det er, at nogle vuggestuebørn har brug for at sidde på en skammel i stedet for på en højstol, mens andre har brug for ryglæn og evt. en bøjle. Det er små ting, som gør en stor forskel.

Dannelse og børneperspektiv:

Børnenes bidrag og input er vigtige omdrejningspunkter for hverdagen i Skattekosten. Vi arbejder med dannelse og demokratiske processer i børnehøjde ved at give alle børn mulighed for at medvirke i og have indflydelse på dagligdagen i institutionen.

Vi giver hvert enkelt barn mulighed for at medvirke i dagligdagen ved at tilpasse den konkrete aktivitet til den enkelte. Her arbejder vi f.eks. med selvhjulpenhed i forhold til selv at tage flyverdragt på. Nogle børn kan selv klare det, mens andre har brug for mundtlig anvisning eller at se den voksne tage sin flyverdragt på, mens andre igen har brug for at man fysisk hjælper dem, for at det bliver en succesoplevelse.

Vi giver hvert enkelt barn mulighed for at have indflydelse på dagligdagen ved at planlægge aktiviteter, hvor der er plads til individuelle detaljer. Det kan f.eks. være vuggestuebørnenes tur til Eventyrhaven, hvor den overordnede ramme er at gå fra Skattekosten til Eventyrhaven med vores lille kurv. Op af kurven kommer der et eventyr, når vi er i Eventyrhaven. Hvad børnene putter i kurven, eller om de putter noget i kurven, bestemmer de selv. Eventyret tager udgangspunkt i det der er – eller ikke er – i kurven, og fortæller om den tur vi lige har gået og de stop vi gjorde undervejs. Mødte vi f.eks. en kat, kan eventyret udforme sig som kattens perspektiv på, at den så os gå. Den så en med blå støvler, en med gule støvler, en med en lille kurv osv. Er kurven tom, kommer der måske en vind op af kurven og fortæller om vinden, der har

blæst alle bladene af træerne. I børnehaven tager vi ofte en runde efter frokost, hvor hvert enkelt barn kan komme med ideer til lege og aktiviteter, som de har lyst til. Her er der mulighed for indflydelse og det enkelte barn kan blive hørt. Den demokratiske proces kommer til syne, når børnene indbyrdes, planlægger og diskuterer legens udgangspunkt og forløb. Her støtter det pædagogiske personale op om at give plads til børnenes forskellige perspektiver.

Leg:

Børnenes spontane leg er en gennemgående del af dagligdagen i Skattekosten, og det er noget, vi vægter højt. Den foregår på kryds og tværs af alder og køn og ofte udenfor. Vi arbejder aktivt med, hvordan vi kan understøtte børnenes leg og inddrage børn, der er udenfor legen eller i udsatte positioner. Det gør vi bl.a. ved som voksne at positionere os selv i børnenes leg på forskellige måder afhængigt af situationen og behovene - nogle gange som instruktør på sidelinjen, og andre gange som deltager. Et konkret eksempel fra dagligdagen kunne være: To store vuggestuebørn leger med sand i legehuset. De bager sandkager til en voksen, der sidder udenfor. De kommer op at skændes om, hvem der skal have den blå gryde, og den ene begynder at græde. Et mindre børnehavebarn sidder alene lidt længere væk. Den voksne siger til det ene af vuggestuebørnene: "Kom lad os gå herover og se om hun [børnehavebarnet] også vil være med til at bage en kage" og tager ham i hånden. På den måde inddrager den voksne børnehavebarnet, der ikke var med. Samtidig understøttes fortsættelsen af børnenes leg ved at fokus for legen bliver at få et nyt barn med i legen, frem for på hvem der skal have den blå gryde.

I Skattekosten er vi meget optaget af den understøttende voksenrolle i og omkring børnenes leg. Vi arbejder for, at en vellykket involvering og deltagelse i børns leg afhænger af, om den voksne har evnen til at forholde sig til værdien af, hvad der opstår i legen, inden regler og normer håndhæves. At den voksne arbejder bevidst med at slippe behovet for kontrol og følge børnene, så der skabes en atmosfære af nysgerrighed og udforskning blandt børn og voksne. Et eksempel fra dagligdagen kunne være: Et børnehavebarn har sammen med en voksen lavet hjemmelavet modellervoks. Da de er færdige med modellervoksen, sætter barnet sig ved bordet og begynder at lege med det. Flere børn kommer til. På et tidspunkt rejser barnet sig og henter kassen med Play Mobil legetøj. Han spørger den voksne: "Må jeg lege med det sammen med modellervoksen?" Den voksne siger ja og fortæller så, at når han er færdig med at lege, skal de sammen huske at vaske legetøjet. Barnet finder flere af Play mobilfigurerne frem og klæder dem på med modellervoks. Flere børn deltager i legen. I eksemplet ser vi, hvordan den voksne er åben over for måden at lege med legetøjet på. Der opstår derved en spændende leg, som flere børn finder interessant.

Derudover har vi i 2023 arbejdet med den fysiske indretning af Skattekosten med forskellige legemiljøer, der indbyder til forskellige former for leg (f.eks. konstruktionslege og rollelege).

Læring:

Læring kan ske i alle situationer, men det afgørende for læring er grundlæggende, at barnet føler sig trygt og bliver mødt i sin nærmeste udviklingszone. I Skattekosten arbejder vi med genkendelighed som en måde at gøre barnet trygt. I vores dagsstruktur, ugestruktur og årshjul har vi øje for, at det enkelte barn oplever en vekselvirkning mellem rutiner, leg og aktiviteter i et genkendeligt forløb. Den voksne i Skattekosten har en central rolle i forhold til at skabe et trygt læringsmiljø. Et konkret eksempel på dette er: Vi arbejder med selvhjulpenhed som en måde for barnet at blive trygt ved at få gentagne oplevelser med at kunne mestre sin hverdag. Det gør vi f.eks. ved måltider, hvor vi lader børnene selv hælde vand op i deres kop, og med den rette størrelse kande og mængde vand tilpasset barnets alder og færdigheder, kan alle børn selv hælde vand op. Det er også det, der gør sig gældende, når vi møder barnet i dets nærmeste udviklingszone. De udfordringer som barnet lærer af, er der, hvor vi tager udgangspunkt i de allerede eksisterende færdigheder og tilføjer en ny ting. For nogle er det udfordrende at klippe langs en streg på et papir, for andre ligger udfordringen i at holde på saksen.

Børnefællesskaber:

Stærke børnefællesskaber er med til at sikre trivsel, og i Skattekosten arbejder vi bevidst med dette gennem hele dagen både i voksen- og børneinitierede aktiviteter. I Skattekosten understøtter vi f.eks. børnefællesskaber ved at dele børnene op i mindre grupper. På denne måde er der god mulighed for, at det enkelte barn kan byde ind og engagere sig i fællesskabet.

Et eksempel fra hverdagen i vuggestuen: Der er morgensamling i vuggestuen, der er seks børn og de sidder alle på deres plads omkring bordet. Efter de har sunget "godmorgen alle sammen" og børnenes navne er sunget, finder den voksne sangkufferten frem. Flere af børnene udbryder glade lyde. Den voksne sender kufferten rundt, og hvert barn tager en figur op af kufferten. "Nå, lad os se, hvad I har valgt, vi skal synge i dag. Vi starter hos Karoline (anonymiseret navn). Prøv at vise hvad du har valgt." Karoline viser stolt en ko frem alt imens hun siger små lyde, der fortæller om koen. "I dag har Karoline valgt koen, og det betyder, at vi skal synge Jens Petersens ko" siger den voksne. De synger, og efterfølgende går turen videre. På denne måde sætter de voksne en ramme, der gør det muligt for denne lille børnegruppe at se hinanden og blive set. Det enkelte barn får mulighed for at vælge og spille ind med det, der optager barnet lige nu.

I Skattekosten har vi øje for, hvordan det enkelte barn trives i børnefællesskabet, og vi justerer os derefter. Der kan f.eks. være et børnehavebarn, der viser os, at legen med de andre børn i gruppen fungerer bedst, når barnet er ude på

legepladsen og på tur. Derfor kan det være godt for gruppen, at vi i en periode planlægger flere ude-aktiviteter. Vi justerer også gruppedannelserne efter køn og alder på kryds og tværs. Da Strynø er en lille ø med få børn, er det centralt at børnene lærer at være åbne overfor nye legekammerater. En gang ugentligt er de ældste børn på tur med en pædagog til en børnehave i Rudkøbing, så de får mulighed for at lege med og spejle sig i andre børn.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Skattekosten arbejder vi med læringsmiljøer gennem hele dagen. Vores læringsmiljøer består af dagens og ugens rutiner, pædagogiske og voksenstyrede aktiviteter, og den spontane, frie og børneinitierede leg.

Vi har en fast dagsrytme i både vuggestuen og børnehaven, der giver dagen genkendelighed og børnene en følelse af tryghed og mestring. Vi har fokus på de gode og faste rutiner, hvor børnene lærer forskellige grader af selvhjulpenhed, at kommunikere (verbalt og nonverbalt), at sætte sig i de andres sted og at hjælpe hinanden.

I de pædagogiske aktiviteter, der ligger fast i et ugeskema og som tager udgangspunkt i vores årshjul, har vi altid et særligt fokus på naturen omkring os. Derfor er vi ofte på ture rundt på øen og laver forskellige aktiviteter, hvor naturen og uderummet danner rammen. I vores årshjul tager vi også udgangspunkt i de forskellige traditioner og højtider, der er. Et konkret eksempel er til påske, hvor børnene i ugerne op til påske maler urtepotter og planter karse, og vi runder af med en påskefrokost med forskellige retter og pyntet bord. Vi synger sange og arbejder med de æstetiske udtryksformer, der hører til. Fast en gang om ugen tager vuggestue og børnehave over på skolen og låner salen, og her er sang og bevægelse hovedtemaet.

I de spontane, børneinitierede lege, leger vi med, når det giver mening for børnene. Vi fokuserer på at inddrage de børn, der har brug for at blive guidet ind i legen og støtte børnene med at inkludere andre.

I Skattekosten er nærvær et centralt punkt, hvilket vi som pædagogisk personale derfor bestræber os på, altid er gennemgående i vores dagligdag. Et eksempel på dette er, at vi tilrettelægger vores formiddagsaktiviteter således, at vi arbejder i mindre børnegrupper. På denne måde har det pædagogiske personale mulighed for at have fuldt fokus på den lille børnegruppe og følge deres og det enkelte barns spor. Vi har faste voksne omkring børnegrupperne, men da vi er et meget lille børnehus, er det vores oplevelse, at alle børn og voksne hurtigt får en god relation til hinanden. Vi har fokus på relationskompetente handlinger, og vi er bevidste om, hvor vigtigt det er for barnet at blive mødt af voksne med glæde og positive forventninger til samspillet. Et hverdags eksempel fra Skattekostens børnehaven: En pige på tre år er i gang med at blive afleveret, og hun er i garderoben med sin mor. Hun åbner døren ind til fællesrummet, hvor en voksen sidder og tegner og lægger puslespil. Den voksne vender sig mod pigen, og hun lukker døren hurtigt igen. Den voksne rejser sig og åbner døren til garderoben og sætter sig på hug. Pigen vender sig og de smiler til hinanden. Den voksne rækker sine arme ud og siger: "Godmorgen hvor er det dejligt at du er kommet i Skattekosten i dag" Barnet kommer imod den voksne. "Jeg ved du holder af sommerfugle, lad os gå op til bordet og tegne sådan en til dig" siger den voksne. De tager hinanden i hånden og sammen vinker de farvel til mor. På denne måde møder den voksne barnet med handlinger, der byder op til et positivt samspil, der er karakteriseret ved at møde barnet smilende og i øjenhøjde og med en forståelse for, hvad barnet interesserer sig for.

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Skattekosten er forældresamarbejdet en naturlig og stor del af hverdagen. Vi anser det for en afgørende forudsætning for, at børnene trives, at vi har et tæt og konstruktivt samarbejde med forældrene, f.eks. i den daglige kommunikation i hente-bringe-situationer. Fordi vi bor så tæt i et lille lokalmiljø, kender vi forældrene rigtig godt, og det er for det meste en styrke. Vi er dog også opmærksomme på, at vi skal bevare fagligheden i relationen til forældrene. Derfor inddrager vi også fagligt kompetente ressourcer udefra, når der er behov for det, f.eks. tale-høre-pædagoger, PPR-konsulenter og lignende. Vi har en åben og inddragende tilgang til forældrene i sådanne forløb.

Vi kommunikerer bredt med forældre gennem månedlige mails, og næsten alle forældre deltager aktivt i arbejdsdage, arrangementer og lignende. Arbejdsdagene er særligt værdifulde for fællesskabet mellem personale, forældre og børn. På disse dage arbejder vi sammen, så forældrene oplever at være med til at præge institutionen samtidigt med, at vi også hygger os, spiser sammen, etablerer nye venskaber og styrker eksisterende.

I Skattekosten har vi et forældremøde i efteråret. Her inddrager vi forældrene i de tanker vi har for det kommende år, og vi arbejder med forskellige temaer og cases i en fælles refleksion. Det giver os et godt indblik i forældrenes holdninger og et godt fundament for det videre samarbejde. I foråret har vi individuelle trivselssamtaler med barnets forældre, og her tager vi udgangspunkt i de to årlige trivselsmålinger, vi laver ud fra Hjernen og Hjertet.

Forældrebestyrelsen er arbejdsgiver i institutionen og dermed med til at sætte præg og retning på, hvor institutionen skal bevæge sig hen. Dette gøres gennem løbende bestyrelsesmøder og formulering af fælles visioner og værdigrundlag.

2.4 Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Skattekosten har vi meget fokus på, hvordan vi arbejder bedst muligt med trivslen hos børn, der befinder sig i en udsat position. Det er vores klare mål, at alle børn skal opleve trivsel, udvikling, læring og dannelse. Dette gør vi bl.a. ved at sætte særligt fokus på det, som barnet er god til, og samtidigt tilrettelægge rutiner omkring barnet, som gør det muligt for barnet at udvikle sig positivt. Vi arbejder med mindre aktivitets- og legegrupper, som vi løbende tilpasser, så børn i udsatte positioner får de bedst mulige forudsætninger for at trives og indgå på ligeværdig vis med de andre børn.

Vi udarbejder handlingsplaner for de børn, der af forskellige grunde ikke trives og implementerer dem i vores hverdagsrutiner og aktiviteter. Derudover har vi et godt samarbejde med Langeland Kommune og PPR. Vi har Åben Rådgivning to gange årligt, hvor vi har mulighed for at få sparring af et tværfagligt team bestående af en psykolog, tale/høre konsulent, sundhedsplejerske, ergoterapeut og socialrådgiver. Forældrene deltager, hvis det giver mening.

2.5 Sammenhæng i overgange

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til overgange.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27).

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til overgange? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Skattekosten indgår de ældste børnehavebørn naturligt i skolefællesskabet, og vi arbejder hele tiden med at etablere fællesskaber på tværs af alder, også mellem børnehave- og vuggestuebørn og skolebørn. De sidste måneder inden sommerferien deltager kommende skolebørn en dag om ugen på skolen, og de første par gange har de en voksen med fra børnehaven.

Vi laver to til tre hel- eller halvdags-arrangementer om året sammen med skolen, hvor vi f.eks. tager på fisketur til stranden eller i Zoologisk Have. Skattekosten deltager ca. en gang om måneden i aktiviteter på skolen, der er åbent for lokalsamfundet, herunder Science Festival, skolernes motionsdag, generalprøve til årets jule-teaterstykke, osv. En gang om ugen låner vi skolens gymnastiksal til sang, bevægelse og musik. Vi går op på skolen, så det passer med, at vi kan lege med skolebørnene i frikvarteret ude på legepladsen.

Alle de fælles aktiviteter gør, at overgangen til børnehaveklassen forløber meget flydende og naturligt, og at vi har en rigtig god sammenhæng mellem de små skoleklasser og børnehaveklassen. Det er selvfølgelig til gavn for de kommende skolebørn, men også børnene i de mindre skoleklasser, der oplever stadigt at være tilknyttet til Skattekosten og de fællesskaber, de har skabt der.

Vi sørger dog også for at markere overgangen med en ”kåring” af årets kommende skolebørn inden sommerferien, for selvom det er en naturlig og udramatisk overgang, er det også et vigtigt ritual for børnene, der viser, at de er blevet store.

3 ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

I Skattekosten inddrager vi lokalsamfundet så meget vi kan. Vi besøger f.eks. de lokale landmænd og den lokale æbleplantage. Vi går ofte tur gennem kirkegården, tager til julegudstjeneste og sammen med kirkens graver får vi lov til at kravle op i kirketårnet. Vi udstiller i samarbejde med skolen vores egne kunstværker på det lokale Galleri Tegn. Vi går til Smakkecenteret, spejdergrunden og Strynø Mølle, hvor vi benytter os af de forskellige uderum og læringsmiljøer, det kan give.

Derudover har vi et godt samarbejde med skolen, hvor vi f.eks. bliver inviteret til naturuge, juleteater, motionsdag og international højtlesningsdag.

Bogbussen kommer til Strynø hver tredje tirsdag, og vi har et godt samarbejde med bibliotekaren og vi kan bestille materialer og bøger om særlige emner, hvis der er behov for det.

Forældrebestyrelsen står for den årlige lygtefest i november, hvor hele øen er inviteret, og bestyrelsen hjælper med praktiske gøremål til sommerfesten og arbejdsdagene. I samarbejde med ledelsen udarbejder forældrebestyrelsen vores fælles pædagogiske grundlag og hjælper f.eks. også med fondssøgning til diverse pædagogiske projekter.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30).

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi har i Skattekosten i 2023 valgt at have fokus på udvikling af de fysiske lege- og læringsmiljøer. Det har været centralt, at miljøerne fremstår indbydende for børnene og indbyder til forskellige lege og aktiviteter (f.eks. legekøkken-miljø, udklædnings-miljø, konstruktionslege-miljø etc.). Æstetisk er der tænkt over farvevalg både ift. maling, møbler og genstande. I vuggestuen er der f.eks. lagt store bløde tæpper og puder på gulvene, som børnene kan tumle på. Hver morgen bager vi boller, så der dufter af hjemmebak, når børnene bliver afleveret, hvilket er med til at skabe et indbydende og hjemligt miljø for børnene. Vi henter frugt i haven i sensommeren, og har det liggende fremme på køkkenbordet.

Vi er i 2023 ligeledes i gang med at nyindrette legepladsen bl.a. med en ny stor sandkasse, et klatremiljø, en gokartbane og et afskærmet område til vuggestuebørnene. Vi ønsker, at legepladsen inviterer til forskellige former for aktiviteter og lege, der er appellerende både for vuggestue, børnehave og fritidsordning.

Vi har meget fokus på det psykiske børnemiljø, så alle børn får de bedste muligheder for at trives og udvikle sig i Skattekosten. Som voksne forsøger vi altid at møde børnene i øjenhøjde, men respekt og med nærvær. Vi har ligeledes fokus på at guide børnene i deres relationer med andre børn, så relationerne præges af tryghed og glæde. Vi arbejder med løbende med mindre legegrupper, så børnene inviteres med i små fællesskaber, hvor de kan lege og spejle sig i hinanden.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Skattekosten er vi optaget af, at alle børn får de bedste muligheder for alsidig personlig udvikling og optimale deltagelseskompetencer. Det handler bl.a. om, at det enkelte barn oplever sig som en anerkendt del af fællesskaberne i Skattekosten, og at dets bidrag har en værdi. I den forbindelse prøver vi at følge børnenes spor og engagere os i deres initiativer og lege. Vi arbejder pædagogisk med at tilpasse os det enkelte barns nærmeste udviklingszone, så barnet oplever at udvikle sig og at kunne mestre og håndtere hverdagen på en tryk og overskuelig måde. Det gør vi bl.a. ved at have fokus på, hvad barnet allerede kan, og så bruge det som udgangspunkt for at lære at mestre noget nyt (f.eks. i en garderobesituation). Selvhjulpethed er en central del af barnets alsidige personlige udvikling og et gennemgående element i vores pædagogiske tilgang i dagligdagen - hvad enten det f.eks. drejer sig om selv at kunne hælde vand i en kop eller tage overtøj på. Faste rutiner og genkendelighed er indlagt i vores dagsstruktur, hvilket er med til at give børnene tryghed og forudsigelighed og medvirke til deres trivsel.

At lære at håndtere følelser og udvikle empati ser vi som en vigtig del af barnets alsidige personlige udvikling. Vi guider børnene i deres relationer med andre børn, og støtter med at spejle og at sætte ord på barnets følelser ("jeg tror, du blev ked af det, fordi du gerne ville være med i fangelegen"). Vi arbejder både med de lidt større fællesskaber (f.eks. når alle syv børnehavebørn og seks vuggestuebørn er i gymnastiksalen sammen på skolen) og de små fællesskaber med fastlagte legegrupper; på denne måde får børnene mulighed for at udvikle sig i forskellige sociale sammenhænge.

Praksisfortælling:

Tre vuggestuebørn og en voksen har været på en formiddagstur, og nu skal klapvognen sættes på plads i skuret. Den voksne inviterer børnene til at hjælpe med at skubbe vognen på plads, og viser med sit kropssprog og stemme, hvor de kan sætte hænderne og skubbe. Da klapvognen er kommet på plads, smiler den voksne og siger: "Tak til dig Louise, og dig Kasper og dig Mille (anonymiserede navne) for at I hjalp mig med vognen; jeg bliver glad, når vi hjælper hinanden." Så er det tid til at komme ind og få overtøjet af. Børnene opfordres til selv at prøve. To af børnene får deres overtøj og sko af, mens den ene pige har svært ved skoene. Den voksne spørger de andre to børn, om de vil hjælpe med skoene, og det vil de gerne. Pigen spørges af den voksne ind til, om det er ok, at de andre børn hjælper, og hun siger ja. Det tager lidt tid, men til sidst kommer skoene af. Herefter vasker børnene selv hænder ved vasken med mere eller mindre støtte fra den voksne, og ved frokostbordet hælder alle børn selv op fra en lille kande. Vi snakker undervejs om, hvad vi spiser, og den voksne sørger for, at alle børn spørges ind til deres madpakke.

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Skattekosten arbejder vi kontinuerligt på at tilrettelægge læringsmiljøet således, at det styrker barnet i at indgå i sociale fællesskaber og sociale relationer. Vi fokuserer vi på sociale fællesskaber både i vokseninitierede aktiviteter i større og mindre grupper, i legegrupper og i den frie leg. Vi arbejder aktivt med legens betydning både i tilrettelagte legegrupper, hvor vi rumme sætter legen men også i den frie leg. De voksne deltager i forskellige grader af facilitering af børns leg og de kan indtage forskellige positioner for at støtte op om legen med forslag og assistance og skabe deltagelsesmuligheder for nye mulige legedeltagere. Vi tror på, at sociale fællesskaber medvirker til at skabe trivsel hos barnet og vi guider barnet til at udvikle positive strategier i samspillet med andre børn og voksne, verbalt som nonverbalt. Et mål er i denne sammenhæng at skabe deltagelsesmuligheder og medindflydelse, så barnet oplever sig som en værdifuld del af det fælles.

Vi har fokus på relationskompetente handlinger, der medvirker til, at den voksne er rollemodel i sociale sammenhænge; ved at have fokus på de små udtryk, der imidlertid har stor betydning, som smil, en hilsen, et venligt tonefald og en position i øjenhøjde. De voksnes omsorgsfulde handlinger skal medvirke til at barnet møder sig selv og omverdenen med respekt, venlighed og empati.

Praksisfortælling:

Det er formiddag i Skattekosten, og børnene er ude i planlagte legegrupper. I vuggestuen er tre børn i toårsalderen sammen med en voksen samlet til legegruppe. Et af børnene har motoriske udfordringer, og det pædagogiske personale har observeret, at barnet har svært ved at følge motorisk med i de andres leg, når de f.eks. løber rundt på legepladsen. Derfor er det besluttet, at børnene i legegruppen i dag skal være indendørs, da der her er bedre

deltagelsesmuligheder for alle end på den store legeplads. Børnene inviteres først med til at male med vandfarver siddende ved bordet, mens de lytter til musik. Alle tre børn maler, og et af børnene siger "dejlig musik". Børnene inviteres hermed ind i en æstetisk fælles oplevelse med maling og musik, hvor der er lige deltagelsesmuligheder, da man ikke behøver at kunne gå og løbe for at kunne male og lytte til musik. Bagefter igangsætter den voksne en gemmeleg, hvor børnene på skift får lagt et tørklæde over hovedet, og de andre børn skal finde det pågældende barn. Børnene griner, og der går lang tid med denne leg. Denne leg giver mulighed for både at stå op og sidde ned, når man bliver gemt væk af den voksne under tørklædet, så alle tre børn kan være med. Så er det madpakketid, der i dag spises i den lille legegruppe, og efter frokosten inviteres børnene med til at feje gulvet med små fejebakker - det kan barnet, der endnu ikke kan gå, også være med til, da man kan feje siddende på gulvet.

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog er grundlæggende for at kunne indgå i fællesskaber med andre, derfor arbejdes der med læreplanstemaet hele dagen i tæt samspil med de øvrige læreplanstemaer. I Skattekosten arbejder vi med at tilrettelægge læringsmiljøet, så barnets kommunikative og sproglige udvikling understøttes i det daglige. Det gør vi f.eks. ved at igangsætte daglige aktiviteter, der understøtter barnets sproglige og kommunikative udvikling. Her kan nævnes dialogisk læsning, hvor interaktion med barnet/børnene er i centrum, og hvor den voksne stiller åbne spørgsmål og følger barnets/børnenes nysgerrighed. Vi har et samarbejde med Langeland Bibliotek, hvor vi kan få bogkasser hjem, der passer med årshjulet. På den måde forsøger vi at skabe en sammenhæng, så det vi læser om sammen med børnene, f.eks. krible-krible-dyr eller kroppen, samtidigt er det, vi har fokus på i de planlagte pædagogiske aktiviteter. Vi støtter børn med at sætte ord på deres følelser, f.eks. "jeg tror du blev ked af det, fordi du gerne ville være med i legen", så børnene får skabt en sammenhæng mellem følelser/fornemmelser og sproglige udtryksformer. For børn i udsatte positioner igangsættes særlige tiltag i samarbejde med forældre og evt. kommunens tale/hørekonsulent. Vi arbejder f.eks. med piktogrammer og med sprogspil som Vildkatten, hvor det giver mening. I vuggestuen har vi sangkuffert som fast indslag til morgensamlingen, hvor vi sammen med børnene dagligt gentager sange og fagter. Ved at gentage de samme sange og fagter oplever vi, at børnene dagligt har mulighed for at øve sig både i det verbale sprog og i det kropssprog, der passer til. I børnehaven er der forskellige aktiviteter til morgensamlingen, og vi har fokus på at tale med børnene om, hvad dagen byder på af aktiviteter og lege. Til morgensamling har vi fokus på at give alle børn tid og tryghed til at bruge deres stemme. Vi har turtagning, så det enkelte barn får mulighed for enten at sige eller vise, hvilken genstand de har valgt fra sangkufferten, og de andre børn kan øve sig i at lytte.

Praksisfortællinger:

Samtaler ved måltidet:

Det er frokosttid i vuggestuen, og madpakker og hagesmække sættes frem. Måltidet starter hver dag med den samme remse ("gasse vasse vise, kom nu skal vi spise"), mens børn og voksne strækker armene højt op over hovedet. Under måltidet spørger de voksne børnene ind til, hvad de spiser, og for de børn, der endnu ikke har verbalt sprog for det, sætter de voksne ord på. Et barn tager et stykke mad op og siger "varm". Den voksne spørger: "Kan du mærke, at den er varm?". Barnet svarer ja. Nu tager den voksne sin egen mad op og mærker, og siger "min mad er kold, det kan jeg mærke". De andre børn ved bordet begynder også at mærke på deres mad, og sammen snakker voksne og børn ved bordet om deres mad er kold eller varm.

En fantasirejse på gyngen:

To af de store børnehavebørn sidder på den store gyng, og en af de voksne skubber gyngen.

Den voksne spørger: "Hvor flyver I hen?"

Dreng: "Ud til planeten".

Den voksne: "Hvad er planeten lavet af?"

Dreng: "Vingummi".

Det udvikler sig til en fantasi-flyvetur ud i rummet, hvor den voksne snakker med børnene om alle de forskellige slikplaneter, de sammen skal besøge. Og om popcornsplaneten, hvor man slet ikke kan stå stille, fordi det hele hopper og popper. Den voksne følger børnenes spor i en fantasifuld dialog. Den voksne støtter børnene i at give plads til hinanden, så begge børn på gyngen får mulighed for at byde ind på fantasirejsen.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Skattekosten har vi fokus på at understøtte læringsmiljøet omkring krop, sanser og bevægelse både ift. planlagte aktiviteter, ved at støtte op om børnenes spontane brug af krop og sanser og ved den fysiske indretning både inde og ude.

Naturen spiller en stor rolle for det daglige liv i Skattekosten, da vi er beliggende på en ø. Vi er ofte på tur til stranden, hvor børnene f.eks. fisker krabber og mærker sandet mellem tæerne. En gang om ugen låner vi skolens gymnastiksal, og både vuggestue og børnehave er med. I gymnastiksalen leger vi forskellige bevægelseslege, vi danser, kravler, løber, hopper og mediterer. Vi har hviletid med rolig afslapningsmusik for de børn, som ikke sover middagslur, og vi arbejder pædagogisk ud fra en forståelse for, at børn er forskellige og finder ro på forskellige måder - nogle børn tegner, nogle ligger stille med lukkede øjne, mens andre får massage etc.

Indendørs har vi indrettet os, så de indbyder til, at børnene kan bruge deres krop, deres sanser og kan bevæge sig på forskellige måder. Vi har et puderum, hvor der typisk er vilde lege, hvor børnene tumler og hopper. Vi har bløde

gulvtæpper og store puder fremme, som vi oplever, at børnene sidder og ligger mere roligt på, når de leger. Udendørs er der forskellige miljøer med sandkasse, gynger, cykler i stakladen, klatrestativ, klatretræer, græsplæne, rutschebane mm. Vores erfaring er, at ved at være bevidste om indretningen af de fysiske rum, kan vi understøtte børnene i forskellige måder at bruge deres krop, sanser og bevægelsesmønstre på samt være med til at give dem en oplevelse af forskellige kropslige fornemmelser (afslappet, glad, vild...).

Som en del af årshjulet har vi kroppen som tema, og vi undersøger hvad de forskellige dele på kroppen hedder, og børnene får mulighed for at tegne deres krop i fuld størrelse på stort papir. Ved måltiderne samtaler vi f.eks. om, hvad der sker med maden, når den kommer ind i kroppen, og hvordan den f.eks. er med til at give energi til at lege.

Praksisfortælling:

Det er en varm eftermiddag i august, og børn og voksne er på legepladsen. En gruppe børn er ved at kravle op på den store runde gyng, og et vuggestuebarn må kæmpe lidt tid, før hun får kroppen med op på gyngen, men det lykkes til sidst. Den voksne sætter gyngen i gang, og børnene griner. Den voksne spørger, om de kan mærke det i kroppen, og om det kilder i maven - "ja", svarer de. Et barn spørger om de må høre musik, og det får de ja til. Den voksne henter højttaleren og sætter musik på. Det trækker flere børn til, som begynder at hoppe og danse. Et andet sted er en voksen ved at sætte store baljer frem med vand, som børnene kan lege med. Nogle bruger vandet til sandkager, andre mærker på vandet og lægger blomster og blade ned i, og nogle bruger det til vandkamp. På den lille bakke med rutschebanen prøver nogle børn, om de kan kravle op ad rutsjebanen, og bagefter afprøver de forskellige måder at rutche ned (liggende, liggende på maven, siddende sammen...).

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Skattekosten tilrettelægger vi læringsmiljøet omkring natur, udeliv og science både med planlagte aktiviteter og ved at have en bevidsthed om at rette opmærksomheden på det i hverdagen og følge børnenes spor og nysgerrighed. Et konkret eksempel er sensommeren og efteråret, hvor det at sanke er en del af vores årshjul. Vi plukker f.eks. pærer i haven, som så koges til pæremos, og om foråret plukker vi brændenælder og bruger dem i supper eller frikadeller over bål. Havet har stor betydning for livet på en ø, og vi er sammen med børnene optaget af at undersøge, hvad vi kan finde ved vandkanten. Vi har waders på og fiskenet og samler sten, tang, krabber, småfisk og rejer. Vi besøger de lokale landmænd, og hilser på fårene og smager æbler fra æbleplantagen. Vi bruger naturen på hele øen og vi har vores egen skurvogn i Trylleskoven, hvor vi samler krible-krable dyr, som vi undersøger, og vi bygger huler og laver mad over bålet. Skattekosten er med i Friluftsrådet og De Grønne Spirer. Vi modtager spændende materiale, så vi altid kan blive

inspireret til nye aktiviteter i naturen. Vi snakker med børnene om farver, former og størrelser, så de får en begyndende matematisk opmærksomhed.

Praksisfortælling:

Det er efterår, og vi er på tur med vuggestuen og børnehaven for at samle kastanjer i lokalområdet. En dreng fra børnehaven holder kurven, og den voksne spørger drengen: "Hvor tror du, vi kan finde kastanjer?" Drengen tænker sig lidt om, og så siger han, at det kan man nede ad vejen derovre. Den voksne smiler og siger "ej hvor godt, så går vi derovre". Nede ad vejen er der rigtigt nok et kastanjetræ, og de større børn begynder at samle. De voksne sætter sig på hug og inviterer med krop og stemme vuggestuebørnene med til at samle, og børnehavebørnene opfordres til at vise, hvordan man kan tage en kastanje op og lægge den ned i kurven. På vej tilbage finder to børnehavedrenge en lille død snog, som de får lov at putte op i kurven og tage med tilbage til børnehaven. Lidt senere på dagen spørger en af de voksne: Hvordan tror I, den er død? Sammen undersøger de snogen, og drengene kommer frem til, at den nok er blevet kørt over af en cykel, da den har en fordybning ved hovedet, der passer meget godt med et cykeldæk. Den voksne spørger drengene til, hvad de synes, vi skal gøre med snogen. Drengene foreslår at grave et hul ude i haven og begrave den i en lille æske. Sammen med drengene finder den voksne en æske frem, som de kan lægge snogen i.

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I Skattekosten følger vi årets gang med de traditioner og kulturelle erfaringer, der hører til. Eksempelvis slår vi til fastelavn katten af tønden, til påske klippes gækkebreve og til jul laver børnene julegaver. Vi synger de sange og fortæller de historier, der knytter sig til traditionerne. Til sommerafslutningen markeres de store børnehavebørns overgang til skolen med en kåring, gaver og taler. Vi er engagerede i Strynøns traditioner, og deltager f.eks. i lygtefest i november og i motionsdagen med skolebørnene i oktober.

Vi har fokus på, at forskellige materialer er let tilgængelige for børnene, f.eks. modellervoks, perler, ler, farveblyanter og papir. Vi samler også materialer i naturen, f.eks. blade i efterårets farver eller sten på stranden, og bruger dem efterfølgende til diverse kreative projekter.

Vi læser ofte eventyr og fortællinger for børnene, og disse danner ofte grundlag for efterfølgende legeaktiviteter, f.eks. de tre bukkebruse eller Tornerose. Vi har udklædningstøj stående fremme, som børnene ofte iklæder sig som del af deres lege. Vi synger dagligt sange med børnene, og har forskellige tematiske sangkufferter, som vi løbende skifter imellem, og vi danser og har sanglege som en integreret del af hverdagen. Det gør vi bl.a. med henblik på at give børnene en oplevelse af at være del af et musik-æstetisk fællesskab samt for at opleve, hvordan musik kan åbne op

for at udtrykke følelser og stemninger.

Vi taler med børnene om, at der er forskellige kulturer, og at der f.eks. er mange måder at være familie på - i nogle familier er man mor og far, i andre mor og mor osv., og at det er helt ok at være forskellige. Vi forsøger også at være normkritiske ift. køn, så vi ikke kommer til at videreføre en ide om, at piger er søde og stille, mens drenge skal have lov at lege vildt.

Sangkuffert:

Det er formiddag i Skattekosten, og det er tid til sangkuffert. De voksne skal ind og hente sangkufferten, og da de kommer tilbage til børnene, har børnene på eget initiativ taget hinanden i hånden og er klar. De voksne udbryder: "Hvor er det godt, I har taget hinanden i hænderne, så vi er klar til at synge." Som altid starter vi med at synge en godmorgensang med alles navne, og vi snakker sammen med børnene om, hvilke børn der ikke er til stede. Så sendes sangkufferten rundt, og hvert barn får efter tur lov at vælge en ting fra kufferten, der hver især knytter sig til en sang. Så synger vi på tur alle sangene med fagter til. Nogle børn kan synge med på det hele og lave alle fagter, mens andre børn er med på nogle af ordene og nogle af fagterne. De voksne er opmærksomme på at se alle børn ved f.eks. at have øjenkontakt og smile til alle på tur. Så er sangkuffert slut, og tingene pakkes ned igen, så de er klar til næste dag.

Køn og farverne på legetøjet

Det er eftermiddag på legepladsen, og en af de voksne henter to små plastic-hvaler ud, der kan blæse sæbebobler. Den ene hval er lyserød og den anden blå. En af pigerne siger, at den lyserøde er mor-hvalen og den blå far-hvalen. Den voksne spørger nysgerrigt børnene: "Hvorfor tror I det?". En dreng siger hurtigt: "Jamen det er da fordi, at drenge ikke kan gå i lyserødt tøj." Den voksne siger så: "Hmm, nå okay. Men min farfar har en lyserød jakke, og den synes han er rigtig flot." Det synes børnene er lidt mærkeligt. Så siger den voksne: "Jeg tror det vigtigste er, at man selv vælger de farver, man godt kan lide." En af pigerne siger: "Jeg kan lide regnbuefarver, for jeg kan lide alle farverne." Så er snakken slut, og børnene er i gang med at fange sæbeboblerne.

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Skattekosten er vi løbende i gang med at udvikle en god evalueringskultur. Vi har personalemøde en gang om måneden, og her planlægger vi de kommende aktiviteter ud fra årshjulet. Det er også her vi har tid til at få vendt, hvad der rør sig i børnegruppen og i den forbindelse, om og hvordan vi eventuelt skal justere vores pædagogiske praksis. Vi kan også have valgt et særligt læringsmiljø fra gang til gang, f.eks. garderoben. Når vi har fælles opmærksomhed på et læringsmiljø, gør det det muligt at få øje på hvad vi skal gøre mere eller mindre af med henblik på at højne børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

For at få øje på sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, bestræber vi os på at afsætte tid til at arbejde med praksisfortællinger og observationer. At reflektere sammen over en praksisfortælling kan åbne vores øjne for, hvordan vi sammen kan justere vores pædagogiske praksis.

Vi er bevidste om, at den lille medarbejdergruppe (pt. én pædagog/leder og to pædagogmedhjælpere) kan udgøre en særlig udfordring ift. at evaluere den pædagogiske praksis både ift. at afsætte personaleressourcer til refleksionsmøder og ift. mængden af øjne, der kan få øje på og reflektere over, hvad der rør sig i dagligdagen i Skattekosten.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Hele læreplanen er blevet evalueret og revideret i sidste halvdel af 2023 på baggrund af sparring mellem den daglige leder og det pædagogiske personale. Dette har givet os mulighed for at få et grundigt og helhedsorienteret refleksivt blik på vores pædagogiske praksis både ift. det pædagogiske grundlag og arbejdet med de seks læreplanstemaer.

6 UDVIKLINGSPLANER

Titel	Positionering i leg
Sammenhæng	Positionering i leg handler om spørgsmål som: Hvorfor er leg overhovedet vigtigt? For børn handler det om "hvem er jeg?", "hvem er du?", "hvem er vi?" og "hvad kan ting?". I Skattekosten tager vi særligt udgangspunkt i Gitte Borks legemodell/matrix med forslag til fire positioner, som pædagogen kan indtage ift. børnenes leg (medspiller - tilskuer - spillende træner - instruktør). Hvorfor skal vi arbejde med positionering i leg? Ikke alle børn finder selv ind i legefællesskaber, og gennem positionering i børnenes leg kan vi forsøge at skabe lige deltagelsesmuligheder. Men det kan være meget grænseoverskridende for voksne at positionere sig i børns leg – især i rollen som deltager. Derfor indtager mange voksne positionen som gårdvagt. Det er der en tryghed i, da det er en position man kender. Og den position kan jo også noget – f.eks. er den god ift. at spotte konflikter og slukke ildebrande.
Mål	At vi skaber deltagelsesmuligheder for alle børn i Skattekosten At personalet i Skattekosten arbejder struktureret med børns leg og anvender Gitte Borks legematrix med de fire positioner.
Tegn	At vi ser personalet anvender de fire legepositioner. At børnegruppen udviser glæde ved legen og at de udvikler og udforsker legen med deres kammerater og med de voksne og at børnenes legerepertoire udvikler sig.

Tiltag	Struktur/organisering Grundlæggende er der brug for, at der skabes en struktur omkring det at arbejde med positionering i leg. Planlægning af ugestruktur er centralt, så man ved, hvem der har et tidsrum som flyver/gårdvagt (konflikter, på toilet, hente mad...) og fordybelsesvoksen. Det kan f.eks. være 45 min. om eftermiddagen, hvor x medarbejder ved, at nu kan man have 45 min. til fordybelse i leg uden at skulle have et øre på alt det andet. Den tid kan man f.eks. bruge til at øve sig i: 1) Positionen som tilskuer: Her kan man f.eks. få øje på legestrukturer og man kan støtte op ved fx at hente rekvisitter. 2) Positionen som instruktør: Sætter leg i gang (teaterleg, butikslæg, stikbold...) 3) Position som spillende træner: Man sætter rammen for legen, men deltager samtidigt. 4) Position som deltager: Deltage i børnenes leg uden at have en styrende rolle. Der er en styrke i alle roller. Leg kan være meget, og det behøver ikke være fancy og avanceret. Forslag til refleksions spørgsmål: Hvad leger jeg? Hvad leger børnene? Hvilke børn har svært ved at komme med i leg? Hvorfor? Hvilke børn har let ved at komme med i leg? Hvorfor? Er det lige så godt at kunne lege alene som sammen med andre? Hvilken rolle/position indtager jeg typisk i leg? Skal alle i p-gruppen kunne indtage alle fire slags positioner i leg? (se Gitte Borks model?) Hvilke personaleresourcer har vi i vores institution? Hvordan skaber vi et trygt rum, hvor det er ok at øve sig i at positionere sig i leg? Og også fejle og blive afvist af børnene til tider.
Evalueringsform	Personalet og leder vil løbende evaluere tiltagende på p-mødet en gang om måneden og justerer hvis der er behov for det.
Evaluering	
Hvem gør hvad	I samarbejde med personalet laver leder ugestruktur med fokus på leg og positionering. Der sættes tid af på hver p-møde til refleksions spørgsmål fra BUPLs legekuffert. En af vore medarbejdere har været på BUPLs legefestival og har taget inspiration med hjem til Skattekosten. Vi holder løbende øje med oplæg og foredrag om leg.
Titel	Læringsmiljøet inde

Sammenhæng	Skattekosten består af to mindre lejligheder i et gammelt bondehus. Bygningen tilhører foreningen Livstræet. Lokalerne er temmelig nedslidte, og da vi havde KIDS tilsyn i foråret blev indemiljøet påpeget. Derfor vil vi gerne have som udviklingspunkt at forbedre indemiljøet, så det bliver mere rart at være i for børn og voksne i Skattekosten.
Mål	At Skattekosten fremstår indbydende og velholdt med inspirerende legemiljøer med rum i rummene (så vidt muligt).
Tegn	Vi vil gerne se, at personalet sætter legemiljøer op om morgenen, så det er indbydende og let for børnene at finde ind i forskellige former for lege.
Tiltag	I samarbejde med bestyrelsesformanden søger leder penge hos landdistriktpuljen til håndværker (maler) og nye garderober, akustikplader, rumdelere og køkken. Personalet og lederen vil i samarbejde have fokus på indemiljøet og dagligt gøre legemiljøet indbydende og nemt tilgængeligt for børnene.
Evalueringsform	Nye ideer og ændringer af indemiljøet drøftes blandt personalet og med bestyrelsen af Skattekosten. Der vil være løbende evaluering på p-møder.
Evaluering	
Hvem gør hvad	bestyrelsesformand og leder søger midler i maj 2023. Malerarbejdet og istandsættelse finder sted i juli 2023.